

ТЕХНИКА ПОСМАТРАЊА

Техника посматрања је једна од најдоминантнијих које примењују носиоци педагошко-инструктивних функција (директор, саветник, педагог и др.) у анализи наставног и других видова педагошког рада у циљу давања педагошке инструкције. Ова техника може бити примењена углавном у два своја основна облика:

- као пригодно, случајно или несистематско посматрање и као
- организовано планско или објективно посматрање.

Пригодно или несистематско посматрање

Ова техника се најчешће примењивала у школској пракси као основа за указивање педагошке инструкције. Битно обележје овог облика је да нам се за посматрање намећу, неочекивано, појаве и неке вредности а и за то нисмо довољно припремљени, те их посматрамо под неконтролисаним условима. Практично, појава нас затиче неприпремљене. Многе елементе неког догађања и не запазимо због тога што нисмо припремљени да их сагледавамо. Наше посматрање је, због тога, површно и у великој мери нетачно. Многа наша искуства управо се темеље на овим непоузданим, пригодним посматрањима. Зато оваква посматрања без обзира на то колико су била разнородна, не могу имати неку значајнију научну вредност. Пригодна, несистематска, неорганизована посматрања не воде довољно рачуна о условима под којима се нека појава испољава. Широка лепеза различитих искустава наставника, која се не могу међусобно упоређивати и која, под истим условима, не дају оне ефекте које им појединци приписују, говоре о недовољној научној вредности оваквог посматрања.

На жалост, на овој техници посматрања, у највећем броју случајева, саветник, педагог и директор школе заснивају педагошке инструкције наставницима. Слабости оваквог приступа уочили су наставници у школама. Зато се долазак саветника или директора на час са свешчицом испод пазуха пежоративно коментарише међу наставницима. Озбиљна анализа наставног рада и коректно указивање педагошке инструкције не може бити засновано на неорганизованом, случајном, односно несистематском посматрању и субјективним проценама које након тога следе.

Организовано, планско или објективно посматрање

Овај облик темељи се на организованом планском посматрању уз примену одговарајућих инструмената као што је пројекат посматрања, евидентне листе, чек листе. Сем тога, приближава се научно утемељеном проучавању и по томе што се користи анализа ситуације и поступка временских узорака.

Дакле, за разлику од пригодног, несистематског посматрања овај облик посматрања се заснива на претходној припреми посматрања, на унапред припремљеним инструментима на основу којих ћемо евидентирати испољавање одређене појаве па је тако смањена вероватност да ће неки елементи измаћи нашој контроли. На поузданост нашег посматрања поред осталих, утичу и следећи чиниоци које треба имати у виду приликом припремања за примену овог облика посматрања.

Треба тачно селекционирати елементе који се желе посматрати. Ако се посматрају часови проблемске, програмиране, тимске, микро наставе или неког другог система или врсте наставе или пак односа ученика на часу (анализа интеракције и слично), онда се морају унапред дефинисати вредности, битна позитивна обележја часа на којима се одређена иновација примењује.

Веома је потребно да се иновирају сопствена знања из проблематике која се посматра, анализира, проучава. Наша ранија бајата и застарела знања велика су блокада у уочавању правих и битних обележја неког наставног облика, врсте наставе, примењене иновације у педагошком раду. Онај ко указује инструкцију мора суверено владати одређеним технолошким елементима и поседовати најсвежија знања из подручја из којих указује педагошку инструкцију.

Моћ знања, а не моћ функције директора, и не само директора, мора да буде основно полазиште приликом указивања педагошке инструкције.

У фази припреме посматрања нужно је утврдити поступке, сачинити инструменте, или извршити селекцију из фонда готових инструмената. Потребно је, у овој припремној фази, разрадити поступке објективнијег регистровања појаве, кодирати одређене вредности, предвидети одговарајуће знакове и симболе.